

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci **navrhovateľiek**: 1. **J.** bytom H., 2. **M.** bytom P., 3. **A.** bytom S., zastúpených *Mgr. V., advokátom*, so sídlom P. **proti odporcovi**: **Obvodnému pozemkovému úradu v Považskej Bystrici** so sídlom P. za účasti: 1. A. bytom H. zastúpenej *Mgr. V., advokátom*, so sídlom P. 2. E. bytom R., 3. Slovenského pozemkového fondu Bratislava so sídlom Bratislava, Búdkova 36, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. j.: H/2008/00267-R/1067-BE1-A50 zo dňa 30.6.2008, o odvolaní navrhovateľiek v 1. až 3. rade a zúčastnenej osoby v 1. rade proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 11Sp/31/2008 - 38 zo dňa 17.12.2008, takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 11Sp/31/2008 - 38 zo dňa 17.12.2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trenčíne potvrdil rozhodnutie odporcu č. j.: H/2008/00267-R/1067-BE1-A50 zo dňa 30.6.2008, ktorým podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“) rozhodol, že žiadateľka P., r.č. X., bytom P., nespĺňa podmienky uvedené v § 3 ods. 1 písm. j/ reštitučného zákona na navrátenie vlastníctva alebo priznanie práva na náhradu za pozemky

v katastrálnom území D., parcela KN E č. 6, záhrada, o výmere 1223 m² a parcela KN E č. 194, záhrada, o výmere 1035 m², zapísané v pozemnoknižnej vložke č. 50 na pôvodného vlastníka A. v podiele $\frac{1}{2}$ s tým, že nehnuteľnosti prešli na bývalý československý štát v zastúpení mestským národným výborom pre individuálnu bytovú výstavbu z dôvodu kúpnej zmluvy medzi predávajúcou P. a kupujúcim československým štátom. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že navrhovateľkám právo na ich náhradu nepriznal.

V odôvodnení rozsudku uviedol, že návrh na navrátenie vlastníctva k vyššie špecifikovaným pozemkom podala ich pôvodná spoluvlastníčka v podiele $\frac{1}{2}$, P., ktorá počas plynutia lehoty na podanie opravného prostriedku proti preskúvanému rozhodnutiu odporcu, a to dňa 13.8.2008, zomrela, a opravný prostriedok podali navrhovateľky v 1. až 3. rade ako jej právne nástupkyne (dcéry), pričom s jej ďalšími dvomi dcérami, ktoré opravný prostriedok nepodali, konal ako s účastníkmi konania. Krajský súd zdôraznil, že žiadateľka P. uzavretie kúpnych zmlúv v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok ničím nepreukázala resp. ani to neuviedla vo svojom návrhu, ale ani dodatočne počas prerušenia konania, napriek tomu, že bola právne zastúpená advokátom, hoci na nej spočívalo dôkazné bremeno v zmysle § 5 ods. 1 reštitučného zákona, a zdôvodnenie reštitučného titulu obsahuje až opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporcu, v ktorom navrhovateľky poukazujú na tieseň a nápadne nevýhodné podmienky pri uzavretí kúpnych zmlúv. Podľa názoru krajského súdu nie je možné obdobie rokov 1948 až 1989 bez ďalšieho považovať automaticky za naplnenie pojmu tieseň, ako sa domnievajú navrhovateľky. Pojem tiesne treba vyhodnocovať individuálne v každom jednotlivom prípade podľa konkrétnych okolností, ktoré oprávnená osoba musí preukázať, k čomu podľa názoru krajského súdu v prejednávanom prípade nedošlo. Keďže krajský súd dospel k záveru, že stav tiesne u pôvodnej navrhovateľky nebol preukázaný, mal za to, že splnenie zákonnej podmienky nápadne nevýhodných podmienok stráca význam. Podľa názoru krajského súdu neboli dôvodné ani námietky navrhovateľiek, že kúpne ceny boli dohodnuté v rozpore s platnými cenovými predpismi. Ďalšie námietky navrhovateľiek o tom, že výrok rozhodnutia a tiež jeho odôvodnenie je nejasné, nepresné, a preto je rozhodnutie odporcu nepreskúmateľné, krajský súd považoval za nedôvodné. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil krajský súd poukazom na § 250l ods. 2 v spojení s § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) s ohľadom na neúspech navrhovateľiek v konaní.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľky v 1. až 3. rade a zúčastnená osoba v 1. rade (ďalej aj „odvolateľky“) navrhujúc, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie alebo aby ho zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporcu zruší a vec vráti odporcovi na ďalšie konanie. Zároveň žiadali, aby odvolací súd zaviazal odporcu zaplatiť im náhradu všetkých trov prvostupňového ako aj odvolacieho konania. Napadnutý rozsudok krajského súdu považovali odvolateľky za nesprávny, nakoľko súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietali, že výrok preskúmaného rozhodnutia odporcu je skomolený, nezrozumiteľný, čo spôsobuje jeho zmätočnosť. Namietali tiež, že preskúmané rozhodnutie odporcu je nepreskúmateľné aj z dôvodu nedostatočného a nezrozumiteľného odôvodnenia. Zmätočnosť výroku podľa názoru odvolateľiek spôsobuje nepresné označenie mestského národného výboru. Odvolateľky ďalej namietali, že v priebehu správneho konania odporca porušil svoju povinnosť ustanovenú v § 3 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok), nepostupoval v konaní v súčinnosti s ich právnou predchodkyňou P., nežiadal od nej, aby sa vyjadrila k podkladu rozhodnutia a uplatnila svoje návrhy, a neposkytol jej žiadnu pomoc ani poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpela v konaní ujmu, pričom mali za to, že skutočnosť, že pôvodná účastníčka si neskôr v priebehu konania zvolila na zastupovanie právneho zástupcu, nič nemení na skoršom porušení zákonnej povinnosti zo strany odporcu. Odvolateľky poukázali tiež na porušenie povinnosti správneho orgánu uloženej mu v ustanovení § 31 ods. 1 správneho poriadku zistiť presne a úplne skutočný stav veci, nakoľko odporca poznajúc uplatnený reštitučný dôvod žiadnym spôsobom nezisťoval skutočný stav veci, nevyzval žiadateľku, aby sa vyjadrila, v čom spočívajú nápadne nevýhodné podmienky alebo tieseň, ani aby predložila na preukázanie týchto skutočností nejaké dôkazy, na základe čoho nemohla predpokladať, že tieto skutočnosti považuje správny orgán za nepreukázané, naopak bola v presvedčení, že sú všeobecne známe a sú známe aj odporcovi z jeho úradnej činnosti. Pokiaľ však nemal odporca vec objasnenú, mal podľa § 21 ods. 1 správneho poriadku nariadiť pojednávanie, ktorým by sa prispelo k objasneniu veci, čo však neurobil. Postup odporcu, ktorý predchádzal napadnutému rozhodnutiu, bol preto podľa názoru odvolateľiek zjavne v rozpore s viacerými ustanoveniami správneho poriadku, teda bol v rozpore so zákonom. Odvolateľky tvrdili, že s ohľadom na politický režim, ktorý tu bol v čase uzavretia predmetných kúpnych zmlúv, ich matka tieto podpísala pod tlakom existujúceho politického režimu, pretože sa bála, že ak ich nepodpíše, môže o pozemky prísť bez toho, aby jej

za ne bolo vôbec nič vyplatené, že to bude mať pre ňu a jej rodinu ďalšie následky, že sa jej deti potom nebudú môcť riadne uplatniť v spoločnosti, a že jej rodina bude štátnymi orgánmi prenasledovaná a perzekvovaná. Konštatovali, že ich matka nepristúpila k predaju predmetných pozemkov dobrovoľne, tento predaj bol na nej vynútený vtedajším politickým režimom, teda právne úkony uskutočnila v tiesni. Rovnako podľa nich vedomie nedostatku zákonnej ochrany súkromného vlastníctva bolo objektívne pôsobiacim a existujúcim stavom, teda tiesňou, ktorá bola potom pohnútkou vôle ich matky k nedobrovoľnému podpísaniu oboch kúpnopredajných zmlúv, nakoľko vlastníctvo k takejto veci, ktoré nepoživalo zákonnú ochranu, stratilo pre ňu ako jednotlivca zmysel. Odvolateľky mali za to, že tieto skutočnosti sú všeobecne známe a museli byť známe aj odporcovi, ale aj súdu prvého stupňa. Ďalej uviedli, že podmienky predaja predmetných pozemkov ich matkou v obidvoch kúpnopredajných zmluvách boli pre ňu nápadne nevýhodné, pretože boli určené zo strany štátu a ona ich nemala možnosť žiadnym spôsobom meniť ani ovplyvniť, nemala teda možnosť ako predávajúca dohodnúť s kupujúcim kúpnu cenu. Poukázali aj na to, že po vynútenom odpredaji predmetných pozemkov zostali ich matke len bezcenné zvyšky pozemkov, čím došlo k ich znehodnoteniu, nakoľko tieto sa nedali už na nič využiť. Nesprávny je podľa názoru odvolateľiek právny záver súdu prvého stupňa, že kúpne ceny v predmetných kúpnopredajných zmluvách neboli dohodnuté v rozpore s platnými cenovými predpismi.

Odporca v písomnom vyjadrení k odvolaniu sa plne stotožnil s napadnutým rozsudkom. Uviedol, že odvolateľky vo svojom odvolaní neuviedli žiadne nové dôkazy, na základe ktorých by bolo možné kladne vyhovieť ich podaniu, a preto považoval odvolanie za nedôvodné a účelové a navrhol ho zamietnuť a napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 písm. e/ O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je potrebné zrušiť pre vadu konania pred súdom prvého stupňa.

V správnom súdnictve preskúmajajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy (§ 244 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 250l ods. 1, 2 O.s.p. podľa ustanovení tejto hlavy (Tretia hlava, Rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov) sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov. Pokiaľ v tejto hlave nie je ustanovené inak, použije sa primerane ustanovenie druhej hlavy s výnimkou § 250a.

Podľa § 250m ods. 1, 3 O.s.p. konanie sa začína na návrh, ktorým je opravný prostriedok proti rozhodnutiu správneho orgánu. Účastníkmi konania sú tí, ktorí nimi sú v konaní na správnom orgáne, a správny orgán, ktorého rozhodnutie sa preskúmava.

Z citovaného ustanovenia § 250m ods. 3 O.s.p. je zrejmé, že účastníkmi súdneho konania a rozhodovania o neprávoplatnom rozhodnutí správneho orgánu sú všetci, ktorí nimi boli v správnom konaní. V súdnom konaní vystupujú alebo na strane navrhovateľa alebo ako zúčastnené osoby, aj keď O.s.p. pojem zúčastnená osoba nepozná.

Z obsahu predloženého súdneho spisu odvolací súd zistil, že konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. j.: H/2008/00267-R/1067-BE1-A50 zo dňa 30.6.2008 začalo na návrh navrhovateľiek v 1. až 3. rade zo dňa 19.8.2008, ktorým bol opravný prostriedok proti uvedenému rozhodnutiu, ktorý bol doručený Krajskému súdu v Trenčíne dňa 20.8.2008. V ňom navrhovateľky v 1. až 3. rade súdu oznámili, že sú dedičkami po účastníčke správneho konania, ich matke P., ktorá zomrela dňa 13.8.2008, a to spolu s ich ďalšími sestrami – zúčastnenými osobami v 1. a 2. rade, a žiadali, aby sa s nimi ako s právnymi nástupkyňami ďalej konalo. Z doručeny založenej v administratívnom spise správneho orgánu vyplynulo, že preskúmané rozhodnutie odporcu bolo doručené právnenému zástupcovi účastníčky správneho konania Mgr. V. dňa 21.7.2008. V spise správneho orgánu, ktorý mali súdy obidvoch stupňov k dispozícii, sa nachádza aj doklad pod č. 5 - rozhodnutie bývalého Štátneho notárstva v Považskej Bystrici č. D 933/67 zo dňa 20.1.1969 vo veci prejednaní dedičstva po poručiteľovi J., zomrelom X., naposledy bytom D. č. 50, v bode II. ktorého štátne notárstvo schválilo dohodu, podľa ktorej dedičstvo preberá manželka P., nar. X., ktorej uložil povinnosť vyplatiť čiastku po 731,--Kčs spoludedičom – deťom poručiteľa – F.H., E.H., J.H., M.H., A.H., A.H., všetci bytom D. Uvedené by mohlo nasvedčovať pochybnosti o úplnom okruhu účastníkov súdneho preskúmacieho konania, ktorými mali byť všetci univerzálni právní nástupcovia účastníčky správneho konania, avšak za predpokladu, že deti poručiteľa J. boli i deťmi jeho zomrelej manželky P.

V prejednávacom prípade krajský súd konal a rozhodol napadnutým rozsudkom o návrhu navrhovateľiek v 1. až 3. za účasti zúčastnených osôb v 1. až 3. rade bez toho, aby zisťoval okruh dedičov po zomrelej účastníčke správneho konania P.. Krajskému súdu bol okruh dedičov známy iba z ich vlastného oznámenia, čo je podľa názoru odvolacieho súdu nepostačujúce. Rozhodujúce skutočnosti - deň úmrtia zomrelej P., ktorá bola účastníčkou konania na správnom orgáne, a okruh dedičov po nej bolo potrebné overiť na príslušnom súde konajúcom o dedičstve.

Vymedzenie okruhu dedičov je nutné za účelom zistenia úplnosti okruhu účastníkov súdneho preskúmvacieho konania, ktorými by mali byť všetci právni nástupcovia zomrelej účastníčky správneho konania. V opačnom prípade by sa opomenutým právnym nástupcom zomrelej účastníčky správneho konania odňala možnosť konať pred súdom.

Pokiaľ bude preukázané, že účastníčka správneho konania zomrela pred jeho skončením, a ak by účastníkmi správneho konania sa stali okrem navrhovateľiek a zúčastnených osôb 1. a 2. aj ďalšie osoby ako procesní právni nástupcovia, nestačí, aby súd v preskúmvacom konaní konal len s niektorými z nich. Súd musí konať so všetkými právnymi nástupcami účastníčky správneho konania, doručiť im návrh (opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporcu), umožniť im vyjadriť sa k nemu, predvolať ich na pojednávanie a doručiť im súdne rozhodnutie.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a s poukazom na § 221 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. mu vec vrátil na ďalšie konanie.

Vzhľadom na procesnoprávny charakter väd konania, pre ktoré došlo k zrušeniu napadnutého rozsudku, sa odvolací súd v danom štádiu konania vecou meritórne nezaoberal.

V novom konaní rozhodne súd prvého stupňa opäť aj o náhrade trov konania,

vrátane konania odvolacieho (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

P o u ě n i e: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, dňa 10. marca 2010

JUDr. Jozef Hargaš, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Peter Szimeth